EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 14.6.2010
COM(2010)307 konč.

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

o izvajanju Uredbe (ES) št. 184/2005 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. januarja 2005 o statistiki Skupnosti glede plačilne bilance, mednarodne trgovine s storitvami in neposrednih tujih naložb

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

o izvajanju Uredbe (ES) št. 184/2005 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. januarja 2005 o statistiki Skupnosti glede plačilne bilance, mednarodne trgovine s storitvami in neposrednih tujih naložb

1. UVOD

Glavni cilj Uredbe (ES) št. 184/2005 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti glede plačilne bilance, mednarodne trgovine s storitvami in neposrednih tujih naložb[1] je vzpostaviti skupni okvir in statistične standarde kakovosti za sistematično pripravo statistike Evropske unije o plačilni bilanci, mednarodni trgovini s storitvami in neposrednih tujih naložbah.

Člen 12 Uredbe (ES) št. 184/2005 navaja, da Komisija do 28. februarja 2010 predloži Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo o izvajanju Uredbe. To poročilo zlasti:

(1) evidentira kakovost pripravljene statistike;

(2) oceni koristi za Unijo, države članice ter ponudnike in uporabnike pripravljenih statističnih informacij glede na stroške;

(3) določi področja za morebitne izboljšave in spremembe, ki se štejejo za potrebne z vidika pridobljenih rezultatov;

(4) pregleda delovanje Odbora za plačilno bilanco in da priporočilo o tem, ali bi se moral obseg izvedbenih ukrepov opredeliti na novo.

To poročilo preučuje najpomembnejše vidike izvajanja Uredbe (ES) št. 184/2005 v državah članicah in ukrepe, ki jih je Komisija sprejela za zagotovitev visoke kakovosti evropske statistike glede plačilne bilance, mednarodne trgovine s storitvami in neposrednih tujih naložb.

2. IZVEDBENI UKREPI

Od sprejetja Uredbe (ES) št. 184/2005 so bile sprejete naslednje izvedbene uredbe:

(1) Uredba Komisije (ES) št. 601/2006 z dne 18. aprila 2006 o izvajanju Uredbe (ES) št. 184/2005 Evropskega parlamenta in Sveta glede oblike in postopka prenosa podatkov[2];

(2) Uredba Komisije (ES) št. 602/2006 z dne 18. aprila 2006 o prilagoditvi Uredbe (ES) št. 184/2005 Evropskega parlamenta in Sveta s posodobitvijo zahtev za podatke[3];

---

1 UL L 35, 8.2.2005, str. 23.
2 UL L 106, 19.4.2006, str. 7.

(3) Uredba Komisije (ES) št. 1055/2008 z dne 27. oktobra 2008 o izvajanju Uredbe (ES) št. 184/2005 Evropskega parlamenta in Sveta glede meril in poročil o kakovosti statistike plačilne bilance[4];

(4) Uredba Komisije (ES) št. 707/2009 z dne 5. avgusta 2009 o spremembi Uredbe (ES) št. 184/2005 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki Skupnosti glede plačilne bilance, mednarodne trgovine s storitvami in neposrednih tujih naložb v zvezi s posodobitvijo zahtev za podatke[5].

3. GLAVNI ZADEVNI SKLOPI PODATKI

Statistika plačilne bilance zagotavlja izčrpne informacije o transakcijah med državo poročevalko in ostalim svetom. Uredba (ES) št. 184/2005 se nanaša na zbiranje naslednjih štirih sklopov podatkov:

- predčasne ocene četrtletne plačilne bilance (kazalniki eura);
- četrtletna plačilna bilanca;
- letna mednarodna trgovina s storitvami;
- letne neposredne tuje naložbe.

Eurostat za vsakega od teh sklopov podatkov zbere podatke iz držav članic in jih uporabi za pripravo agregatov EU, ki se skupaj s podatki posameznih držav članic objavijo v spletni podatkovni zbirki Eurostata[6].

Običajno je prva ocena glavnih četrtletnih agregatov (bilanca tekočega računa in bilanca računa storitev) na voljo 10 tednov po koncu referenčnega obdobja. Druga ocena se izda 15 tednov po koncu referenčnega obdobja ter vključuje širši sklop postavk bilance plačil in geografsko razčlenitev, ki jo sestavljajo gospodarski partnerji, zlasti najpomembnejša razvita gospodarstva in gospodarstva v vzponu.

Vsako leto se objavi podrobnejša statistika mednarodne trgovine s storitvami in neposrednih tujih naložb. Letni podatki o mednarodni trgovini s storitvami so razčlenjeni v skladu z izčrpnim seznamom vrst storitev in 42 gospodarstev. Države članice pošljejo podatke devet mesecev po koncu referenčnega obdobja, objavljeni pa so približno dva meseca pozneje. Letna statistika neposrednih tujih naložb vključuje podatke o tokovih in stanjih glede na vrsto instrumenta, državo partnerico in gospodarsko dejavnost. Države članice pošljejo podatke devet mesecev po koncu referenčnega obdobja, objavljeni pa so približno tri mesece pozneje.

---

[3] UL L 106, 19.4.2006, str. 10. Zlasti Uredba (ES) št. 602/2006 je namenjena posodobitvi zahtev za podatke in ponovni prilagoditvi ravni razčlenitve, vključno z nekaterimi geografskimi razčlenitvami, za izboljšanje kakovosti statistike plačilne bilance.

[4] UL L 283, 28.10.2008, str. 3.

[5] UL L 204, 6.8.2009, str. 3. Uredba Komisije (ES) št. 707/2009 je namenjena prilagoditvi zahtev za podatke za četrtletno plačilno bilanco in kazalnike eura, posodobitvi geografskih razčlenitev z vidika novega geopolitičnega položaja in uvedbi razčlenitve dejavnosti v skladu z novo klasifikacijo gospodarskih dejavnosti (NACE rev. 2).

[6] Podatkovna zbirka Eurostata, dostopna na: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (18.3.2010).

4. KAKOVOST PRIPRAVLJENE STATISTIKE

Države članice morajo v skladu s členom 4(2) Uredbe (ES) št. 184/2005 Komisiji predložiti poročilo o kakovosti poslanih podatkov. Poleg tega se v skladu s členom 4(3) kakovost podatkov, poslanih Eurostatu, oceni na podlagi poročil o kakovosti ob pomoči Odbora za plačilno bilanco (v nadaljnjem besedilu Odbor PB).

Naslednja analiza se nanaša na rezultate najnovejših razpoložljivih poročil o kakovosti podatkov, ki so jih poslale države članice v letu 2008. Zato v tej analizi niso zajeti najnovejši dogodki, vključno z izboljšavami kakovosti, ki so jih različne države članice zabeležile v letu 2009.

4.1. Pravočasnost

Merilo pravočasnosti se nanaša na upoštevanje rokov za prenos podatkov.

Roki so določeni v Prilogi I k Uredbi (ES) št. 184/2005 in podrobneje opredeljeni v Vademekumu o plačilni bilanci[7], ki je referenčni dokument za tehnične podrobnosti prenosa podatkov.

Preglednica 1 vsebuje analizo[8] pravočasnosti statistike plačilne bilance. Preglednica kaže, da so države članice večinoma sposobne upoštevati roke za vse sklope podatkov, razen zelo redkih izjem na obeh področjih neposrednih tujih naložb.

4.2. Zajetje podatkov, poslanih Eurostatu

Merilo za zajetje podatkov se nanaša na razpoložljivost podatkov, ki jih zahteva Uredba (ES) št. 184/2005, glede na referenčna obdobja ter razčlenjenih po geografskih območjih, postavkah in dejavnostih. Meri se kot delež števila vrednosti, poslanih v zvezi s skupnim številom zahtevanih vrednosti.

---

7 Vademekum o plačilni bilanci. http://circa.europa.eu/Public/irc/dsis/bop/library?l=/sdds_bop_metadata/vademecum_2008pdf/_EN_1.1_&a=d (18.3.2010).

8 Pravočasnost je ocenjena kot „dobra“, če so bili podatki vedno posredovani v roku ali pred rokom, „sprejemljiva“, če zamuda v povprečju ni bila večja od pet dni, in „ slaba“ v ostalih primerih.

Preglednica 1: Pravočasnost prenosa podatkov

	Kazalniki eura	**Četrtletna plačilna bilanca**	**Mednarodna trgovina s storitvami**	**Neposredne tuje naložbe — tokovi**	**Neposredne tuje naložbe — stanja**
Rok:	***referenčno obdobje + 2 meseca***	***referenčno obdobje + 3 meseci***	***referenčno obdobje + 9 mesecev***	***referenčno obdobje + 9 (ali 21) mesecev***[9]	***referenčno obdobje +9 (ali 21) mesecev***
Avstrija	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Belgija	dobra	dobra	dobra	dobra	**slaba**
Bolgarija	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Ciper	dobra	dobra	dobra	dobra	**slaba**
Češka republika	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Danska	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Estonija	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Finska	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Francija	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Nemčija	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Grčija	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Madžarska	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Irska	dobra	dobra	dobra	dobroa	dobra
Italija	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Latvija	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Litva	dobra	dobra	dobra	dobroa	dobra
Luksemburg	dobra	dobra	dobra	dobroa	dobra
Malta	dobra	dobra	dobra	dobroa	dobra
Nizozemska	dobra	dobra	*sprejemljiva*	dobra	dobra
Poljska	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Portugalska	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Romunija	dobra	dobra	dobra	**slaba**	**slaba**
Slovaška	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Slovenija	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Španija	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Švedska	dobra	dobra	dobra	dobra	dobra
Združeno kraljestvo	*sprejemljiva*	dobra	dobra	**slaba**	**slaba**

[9] Za neposredne tuje naložbe (tokovi in stanja) obstajata dve ločeni zahtevi za podatke z različnima rokoma: ena z rokom 9 mesecev po koncu referenčnega obdobja in druga z rokom 21 mesecev po koncu referenčnega obdobja.

Preglednica 2: Zajetje

	Kazalniki eura	Četrtletna plačilna bilanca	Mednarodna trgovina s storitvami	Neposredne tuje naložbe — tokovi	Neposredne tuje naložbe — stanja
Avstrija	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Belgija	popolno	popolno	popolno	popolno	*nepopolno*
Bolgarija	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Ciper	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Češka republika	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Danska	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Estonija	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Finska	popolno	popolno	*nepopolno*	popolno	popolno
Francija	popolno	popolno	*nepopolno*	popolno	popolno
Nemčija	popolno	popolno	popolno	popolno	*nepopolno*
Grčija	popolno	popolno	*nepopolno*	popolno	popolno
Madžarska	popolno	popolno	*nepopolno*	popolno	popolno
Irska	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Italija	popolno	popolno	*nepopolno*	popolno	popolno
Latvija	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Litva	popolno	popolno	*nepopolno*	popolno	popolno
Luksemburg	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Malta	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Nizozemska	popolno	popolno	*nepopolno*	*nepopolno*	*nepopolno*
Poljska	popolno	popolno	popolno	*nepopolno*	*nepopolno*
Portugalska	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Romunija	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Slovaška	popolno	popolno	*nepopolno*	popolno	popolno
Slovenija	popolno	popolno	*nepopolno*	popolno	popolno
Španija	popolno	popolno	popolno	popolno	popolno
Švedska	*nepopolno*	*nepopolno*	*nepopolno*	popolno	popolno
Združeno kraljestvo	popolno	*nepopolno*	*nepopolno*	popolno	*nepopolno*

Zahteve za podatke, ki se uporabljajo za izračun tega kazalnika, so določene v Prilogi I k Uredbi (ES) št. 184/2005. V preglednici 2 je ta kazalnik povzet[10] po državah članicah in sklopih podatkov.

[10] Zajetje se šteje za „popolno“, če je bilo zagotovljenih več kot 98 % zahtevanih vrednosti, „nepopolno“, če je bila zahteva delno izpolnjena in je bilo zagotovljenih manj kot 98 % vrednosti, in „manjkajoče“, če na zahtevo ni bilo odgovora.

Vse države članice so vsaj delno izpolnile zahteve in ne manjka noben sklop podatkov. Velika večina držav članic je poslala štiri popolne sklope podatkov ali tri od štirih. Samo tri države članice (Nizozemska, Združeno kraljestvo in Švedska) so poslale večino sklopov podatkov nepopolnih.

Najtežja zahteva se nanaša na mednarodno trgovino s storitvami, pri čemer je samo šestnajst držav članic v celoti izpolnilo to zahtevo.

4.3. Metodološka ustreznost

Merilo v zvezi z metodološko ustreznostjo se nanaša na skladnost z mednarodno sprejetimi standardi, smernicami in dobrimi praksami.

Vse države članice v splošnem izpolnjujejo mednarodne standarde, kot so opredeljeni v: Priročniku za plačilno bilanco, 5. izdaja (BPM5), ki ga je izdal Mednarodni denarni sklad (MDS); Standardni opredelitvi neposrednih tujih naložb, 3. izdaja (BD3), ki jo je izdala Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD); in Priročniku za statistiko mednarodne trgovine s storitvami, ki so ga skupaj izdali Združeni narodi (ZN), Evropska komisija, MDS, OECD, Konferenca ZN za trgovino in razvoj (UNCTAD) in Svetovna trgovinska organizacija (STO). Odstopanja od te metodologije se redno spremljajo prek poročil o kakovosti. Te razlike obravnavata Odbor PB in delovna skupina za plačilno bilanco s ciljem pospešiti usklajevanje.

Mednarodni standardi so bili pred kratkim revidirani. Šesta izdaja Priročnika za plačilno bilanco (BPM6) je izšla novembra 2008, četrta izdaja Standardne opredelitve neposrednih tujih naložb (BD4) je bila zaključena aprila 2008, posodobljeno različico Priročnika za statistiko mednarodne trgovine s storitvami (MSITS 2010) pa je februarja 2010 odobrila Statistična komisija Združenih narodov.

Usklajeno izvajanje novih standardov, ki so že dogovorjeni z državami članicami v Odboru PB, bi moralo povečati stopnjo usklajenosti in s tem primerljivost osnovne statistike.

4.4. Stabilnost

Merilo za stabilnost se nanaša na stopnjo ujemanja ocenjenih izhodiščnih vrednosti s končnimi vrednostmi.

Stabilnost se lahko meri s srednjo absolutno odstotno napako[11], kazalnikom, ki ga določi Odbor PB. V preglednici 3 so prikazane najnovejše razpoložljive številke za ta kazalnik glede na glavne postavke plačilne bilance Evropske unije. Kazalnik z nizko vrednostjo pomeni visoko stopnjo stabilnosti. To velja za večino postavk, čeprav so pri dohodku in njegovih podkomponentah ugotovljene znatne spremembe, zlasti glede sredstev za zaposlene in dohodka od neposrednih naložb. To so postavke, ki jih je težje meriti in pri katerih se

---

[11] *Srednja absolutna odstotna napaka* (MAPE) je opredeljena kot:

$$MAPE = \frac{1}{N}\sum_{t=1}^{N}\left|\frac{X_f(t) - X_i(t)}{X_i(t)}\right|$$

pri čemer je $X_f(t)$ izhodiščna ocena za postavko PB X v referenčnem četrtletju t; $X_i(t)$ zadnja razpoložljiva ocena za isto postavko PB v referenčnem četrtletju t; N število opazovanj v zadevnem časovnem okviru (tj. eno leto; ker se MAPE izračuna za četrtletne številke, je N enak 4).

pričakujejo največje spremembe zaradi vira podatkov, ki se običajno uporablja. Dejansko končne vrednosti za te postavke v splošnem temeljijo na rezultatu letnih raziskovanj, medtem ko izhodiščne vrednosti temeljijo na ocenah, ki ne zagotavljajo visoke stopnje natančnosti.

Preglednica 3: Srednja absolutna odstotna napaka za agregate EU

	V dobro		**V breme**	
	2006	***2007***	***2006***	***2007***
Tekoči račun	*2,3 %*	*2,9 %*	*1,3 %*	*1,5 %*
-Blago	0,1 %	0,9 %	0,4 %	0,5 %
-Storitve	0,7 %	1,9 %	1,4 %	1,8 %
Prevoz	1,4 %	2,3 %	1,6 %	4,5 %
Potovanja	4,8%	3,2 %	3,2 %	2,8 %
Druge storitve	1,9 %	1,5 %	1,6 %	0,9 %
-Dohodek	9,3 %	8,2 %	6,9 %	6,0 %
Sredstva za zaposlene	11,4 %	9,4 %	6,7 %	1,7 %
Dohodek od neposrednih naložb	22,3 %	19,8 %	20,4 %	20,9 %
Dohodek od portfeljskih naložb	3,8 %	2,4 %	4,1 %	4,7 %
Dohodek od drugih naložb	1,1 %	2,8 %	2,0 %	1,7 %
-Tekoči transferji	10,5 %	0,8 %	5,8 %	2,0 %

4.5. Notranja usklajenost

Notranja usklajenost meri usklajenost znotraj posredovanega sklopa podatkov na podlagi neto napak in izpustitev, čeprav je plačilna bilanca načeloma uravnotežena. Tako je vsota postavk enaka nič. Vendar pa v praksi prihaja do neravnovesij, ki so posledica pomanjkljivosti v izvirnih podatkih in zbiranju. Neto napake in izpustitve se izračunajo rezidualno kot postavka za izravnavo računov. Včasih se napake pri zbiranju izravnajo ena z drugo, tako da ni nujno, da je velikost te rezidualne postavke znak za splošno natančnost poročila. Vendar pa se neto napake in izpustitve v splošnem pojmujejo kot dober kazalnik za merjenje notranje usklajenosti plačilne bilance.

Preglednica 4: Povprečna relativna napaka 2005–2007

Avstrija	3 %	**Nemčija**	6 %	**Nizozemska**	5 %
Belgija	2 %	**Grčija**	2 %	**Poljska**	4 %
Bolgarija	9 %	**Madžarska**	2 %	**Portugalska**	7 %
Ciper	3 %	**Irska**	5 %	**Romunija**	3 %
Češka republika	2 %	**Italija**	2 %	**Slovaška**	2 %
Danska	5 %	**Latvija**	1 %	**Slovenija**	3 %
Estonija	2 %	**Litva**	3 %	**Španija**	2 %
Finska	6 %	**Luksemburg**	1 %	**Švedska**	7 %
Francija	13 %	**Malta**	4 %	**Združeno kraljestvo**	4 %

Preglednica 4 prikazuje povprečno relativno napako, ki so jo države članice evidentirale v obdobju 2005–2007. Ta kazalnik temelji na neto napakah in izpustitvah ter je analiziran v poročilih o kakovosti. Enak je povprečju absolutne vrednosti neto napak in izpustitev med zadevnim obdobjem (merjeno kot delež povprečja stanja v dobro in v breme tekočega računa), kot je evidentirano v četrtletni plačilni bilanci držav članic. Ker naj bi bile napake in izpustitve enake nič, ta kazalnik načeloma ni pomemben. To velja za večino držav članic. Samo v eni državi članici (Francija) vrednost kazalnika presega 10 %, v šestih državah članicah pa je ta vrednost višja od 5 %.

5. KORISTI ZA UPORABNIKE IN POMEMBNOST STATISTIKE PLAČILNE BILANCE

Uredba (ES) št. 184/2005 je odziv na potrebe uporabnikov podatkov. V tem oddelku je analizirano, kako se ti podatki uporabljajo in kakšne so koristi statistike plačilne bilance.

Statistiko plačilne bilance intenzivno uporabljajo ustrezne nacionalne in mednarodne institucije za namene oblikovanja politik. Uporabljajo jo Evropska komisija in Svet, Evropska centralna banka (ECB) in Evrosistem, MDS, Banka za mednarodne poravnave, OECD, G3 in G7.

Statistika plačilne bilance je skupaj s stanjem mednarodnih naložb orodje za spremljanje denarne politike. Statistika menjave blaga in storitev se v kombinaciji z drugimi kazalniki uporablja za oceno inflacijskega pritiska in kakršnega koli vpliva mednarodnega povpraševanja na izvoz ter s tem na bruto domači proizvod. Stanje tekočega računa in mednarodnih naložb kot celota se uporablja za oceno vzdržnosti deviznega tečaja.

Statistika plačilne bilance je vključena tudi v konvergenčna poročila, ki jih izdata Evropska komisija in ECB o posameznih državah članicah, ki še ne sodelujejo v gospodarski in denarni uniji (GDU).

Pogodba o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu PDEU) se nanaša izrecno na plačilno bilanco (na primer v členih 143 in 144) in Komisiji nalaga, da redno obvešča Svet o razvoju stanja plačilne bilance v državah članicah, ki ne sodelujejo v GDU.

Razvoj tekočih računov v posameznih državah se analizira v povezavi z njihovo konkurenčnostjo, medtem ko se statistika neposrednih naložb uporablja za analizo privlačnosti vsake države.

Statistika plačilne bilance je pomemben vir drugih ključnih statistik, ki se zbirajo na povezanih področjih statistike, ki so pomembna za EU, kot na primer:

- bruto domači proizvod (ki vključuje čezmejne transakcije z blagom in storitvami), vključno s hitrimi ocenami, za katere so potrebni kazalniki mesečne plačilne bilance;
- bruto nacionalni dohodek (ki vključuje čezmejne transakcije z blagom in storitvami ter dohodek);
- račun tujine v EU in v euroobmočju četrtletni sektorski računi, vključno s finančnimi računi.

Razen glavnih agregatov imajo določene postavke plačilne bilance za nekatere uporabnike poseben pomen:

- podrobne informacije o mednarodni trgovini s storitvami, ki jih vsako leto objavi Eurostat, so pomembne za trgovinska pogajanja in opredelitev carinskih politik;
- Evropska komisija in G8 sta uvedla ukrepe za pospeševanje nakazil in izboljšanje informacij o njih;
- geografska razčlenitev statistike plačilne bilance lahko prispeva k spremljanju interakcij med EU in tretjimi državami;
- sestava finančnih tokov (v smislu neposrednih naložb, portfeljskih in drugih naložb) je pomembna za oceno finančne stabilnosti.

Člani Odbora PB priznavajo, da je sprejetje Uredbe (ES) št. 184/2005 sprožilo številne spremembe, ki so iz več vidikov izboljšale kakovost statistike plačilne bilance:

- izboljšalo je usklajenost podatkov plačilne bilance, ki jih zberejo države članice;
- uporabniki podatkov imajo zdaj podrobnejšo statistiko plačilne bilance;
- zagotovilo je ustrezno pravno podlago za pripravo nacionalnih statističnih programov držav članic;
- podatki so bolj pravočasni in točnejši.

6. STROŠKI IN BREME PRIPRAVE STATISTIKE PLAČILNE BILANCE

Ocena stroškov, vključenih v zbiranje in razširjanje statistike plačilne bilance, je precej zapletena. Obstajajo številni viri podatkov, ki se uporabljajo tudi za pripravo drugih statistik ali so povezani s poročanjem finančnih institucij in podjetij regulativnim organom. Zato je težko ločiti posebne stroške zbiranja in priprave podatkov plačilne bilance od skupnih stroškov zbiranja podatkov, ki se pogosto uporabljajo za druge namene. Poleg tega lahko v nekaterih državah članicah podatke zbirata dve različni instituciji, tj. nacionalna centralna banka in nacionalni statistični urad, zaradi česar so zanesljive ocene še bolj zapletene.

Po posvetovanju s člani Odbora PB je mogoče oceniti vložek dela, potreben za pripravo in razširjanje statističnih podatkov plačilne bilance v EU. Ta znaša približno 900 ekvivalentov polnega delovnega časa. Ti viri so lahko bolj ali manj razporejeni po različnih področjih plačilne bilance. Niz podatkov, za katerega je potreben največji vložek, je četrtletna plačilna bilanca, ki zahteva 57 % virov, sledita pa mu mednarodna trgovina s storitvami (23 %) in neposredne tuje naložbe (20 %). Znaten vložek dela, potreben za pripravo četrtletne plačilne bilance, je v največji meri mogoče pripisati virom, potrebnim za pripravo velikega sklopa statističnih podatkov, povezanih s finančnim računom.

Ocenjeno je bilo, da so dodatne dejavnosti, povezane z izvajanjem Uredbe (ES) št. 184/2005, ustvarile le majhen delež tega vložka (približno 13 %).

Podatki plačilne bilance so potrebni tudi za nacionalne namene in so jih države članice zbirale že pred sprejetjem Uredbe (ES) št. 184/2005. Zato so za izpolnjevanje njenih zahtev potrebni samo omejeni dodatni viri.

Treba je tudi upoštevati, da obstaja precejšnje prekrivanje med zahtevami Uredbe (ES) št. 184/2005 in zahtevami za podatke drugih nacionalnih in mednarodnih organizacij, zlasti ECB in MDS. Podatki, ki jih države članice pripravijo posebej za Uredbo (ES) št. 184/2005, se ne razlikujejo od podatkov, ki se pripravijo za izpolnjevanje drugih zahtev za podatke.

V zvezi z bremenom vprašanih, ki ga pomeni zbiranje podatkov o plačilni bilanci, imajo države članice zelo omejene informacije, ki ne zadostujejo za kakršne koli ocene. Poleg tega je treba upoštevati, da je uvedba praga poročanja o čezmejnih transakcijah na ravni EU, ki je bil prvotno 12 500 EUR in nato zvišan na 50 000 EUR, sprožila spremembo sistemov zbiranja podatkov o plačilni bilanci večine držav članic. Pred uvedbo praga je večina sistemov zbiranja podatkov temeljila na podatkih o poravnavah, ki so jih poslali banke in ponudniki plačilnih storitev. Zdaj skoraj vsi sistemi zbiranja temeljijo na neposrednem poročanju in/ali raziskovanjih. Ta sprememba pomeni prerazporeditev bremena z bank in finančnih posrednikov, glavnih pošiljateljev podatkov v okviru poravnalnega sistema, katerih statistične obveznosti so se zdaj znatno zmanjšale, na podjetja in gospodinjstva. Podrobneje je treba preučiti, ali je ta prerazporeditev bremena zmanjšala tudi breme za celotni sistem in v kakšnem obsegu. Trenutno ni na voljo dovolj informacij za kakršne koli ugotovitve.

7. PODROČJA ZA MOREBITNE IZBOLJŠAVE IN SPREMEMBE

Po nekaterih regulativnih spremembah, ki so na kratko povzete v oddelku 2, se Uredba (ES) št. 184/2005 lahko šteje za posodobljeno. Zahteve za podatke so bile spremenjene z namenom izboljšati metodologijo, ki se uporablja za izračun agregatov EU. Cilj je bil tudi prilagoditi geografsko razčlenitev novemu geopolitičnemu položaju in razčlenitev dejavnosti novi klasifikaciji gospodarskih dejavnosti, NACE rev. 2.

Prihodnje izboljšave, ki zahtevajo spremembe Uredbe (ES) št. 184/2005, lahko vključujejo:

- nadaljnje posodabljanje zahtev za podatke, povezanih s sprejetjem novih mednarodnih standardov, BPM6, BD4 in MSITS 2010. Zbiralci podatkov o plačilni bilanci so se dogovorili, da bodo nove standarde uveljavili leta 2014, skupaj s sprejetjem novih standardov na področju nacionalnih računov. Zahteve za podatke bi morale biti spremenjene pred letom 2014, da se omogoči usklajeno izvajanje novih standardov v vseh državah članicah;

– merila kakovosti za poročila o kakovosti, ki jih zahteva Uredba (ES) št. 184/2005, so določena v Uredbi (ES) št. 1055/2008. Ker se v nekoliko razlikujejo od meril kakovosti iz člena 12(1) Uredbe (ES) št. 223/2009 o evropski statistiki[12], se lahko ustrezno posodobijo. Potrebna utegne biti tudi sprememba časovne razporeditve, da se cikel priprave podatkov bolje uskladi z izvajanjem poročanja o kakovosti;

– sprejetje izvedbenih ukrepov iz Uredbe (ES) št. 184/2005, vključno z njenimi prilogami, s strani Komisije v skladu z novimi pravnimi možnostmi, uvedenimi s PDEU;

– posodabljanje zahtev za podatke z uvedbo zbiranja statističnih podatkov o mednarodni trgovini s storitvami glede na način zagotavljanja storitev, kot je določeno v MSITS 2010, s posebnim poudarkom na načinu 4 (prisotnost fizične osebe).

Člani Odbora PB so predlagali druge možne izboljšave, ki ne zahtevajo sprememb Uredbe (ES) št. 184/2005:

– trenutno se sklopi podatkov, ki se pošiljajo Eurostatu, posredujejo tudi drugim evropskim institucijam in mednarodnim organizacijam, kot so ECB, MDS in OECD. Med temi sklopi podatkov obstajajo manjše razlike, saj se lahko ravni podrobnosti, ki jih zahtevajo posamezne organizacije, nekoliko razlikujejo. Breme za države članice bi se lahko znatno zmanjšalo, če bi bile zahteve za podatke vseh mednarodnih organizacij usklajene. Z dosego tega cilja bi bilo mogoče nadalje poenostaviti prenos podatkov z uporabo Eurostata kot središča, ki posreduje podatke, prejete od držav članic, drugim organizacijam prosilkam. Ta postopek se že uporablja za zagotavljanje četrtletnih podatkov o mednarodni trgovini s storitvami ECB ter bi ga bilo mogoče enostavno razširiti na druge sklope podatkov in organizacije;

– spodbujanje izmenjave najboljših praks za metodologijo ter izmenjave mikro- in makropodatkov med statističnimi uradi na nacionalni in mednarodni ravni;

– uporaba določb Direktive Sveta 2008/8/ES z dne 12. februarja 2008 o spremembi Direktive 2006/112/ES glede kraja opravljanja storitev[13]. Tako bi bilo mogoče vzpostaviti sistem za evidentiranje mednarodne trgovine s storitvami v EU, ki bi bil podoben sistemu, ki se že uporablja za merjenje trgovine z blagom.

8. DELOVANJE ODBORA ZA PLAČILNO BILANCO

Odbor PB je bil ustanovljen po začetku veljavnosti Uredbe (ES) št. 184/2005 in se je prvič sestal 8. julija 2005, ko so bili sprejeti poslovnik in naloge Odbora.

Naloge Odbora PB so naslednje:

---

[12] Uredba (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o evropski statistiki ter razveljavitvi Uredbe (ES, Euratom) št. 1101/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o prenosu zaupnih podatkov na Statistični urad Evropskih skupnosti, Uredbe Sveta (ES) št. 322/97 o statističnih podatkih Skupnosti in Sklepa Sveta 89/382/EGS, Euratom, o ustanovitvi Odbora za statistične programe Evropskih skupnosti. UL L 87, 31.3.2009, str. 164.

[13] UL L 44, 20.2.2008, str. 11.

– opredeliti standarde kakovosti ter določiti vsebino in časovni razpored poročil o kakovosti;

– pomagati Evropski komisiji pri ocenjevanju kakovosti poslanih podatkov;

– opredeliti obliko in postopek, v skladu s katerima države članice pošljejo zahtevane podatke Evropski komisiji;

– sprejeti potrebne ukrepe za prilagoditev Uredbe (ES) št. 184/2005 gospodarskim in tehničnim spremembam;

– po potrebi posodobiti opredelitve in zahteve za podatke (roki za oddajo, pregled, razširitev in odprava prenosa podatkov itd.).

S člani Odbora PB je bilo izvedeno posvetovanje o delovanju Odbora, rezultati pa so zelo pozitivni. Kot je prikazano v grafu 1, približno tri četrtine članov ocenjuje naloge Odbora PB kot „več kot zadovoljive“. Nekateri člani Odbora PB menijo, da bi moral biti Odbor glede na rezultate posvetovanja bolj vključen v razpravo o strateških, konceptualnih in metodoloških vprašanjih. Drugi člani Odbora PB so izrazili mnenje, da so naloge Odbora večinoma regulativne in da bi moralo tako tudi ostati.

Odbor PB se je od leta 2005 sestal šestkrat. Glavni dosežki Odbora PB so:

– mnenje o vseh izvedbenih ukrepih, določenih v oddelku 2 tega poročila;

– dogovor o standardih in vsebini poročil o kakovosti;

– razpravljanje, na letni osnovi, o skladnosti z Uredbo (ES) št. 184/2005 in izvajanju poročanja o kakovosti;

– razpravljanje o usklajenem pristopu za vse glavne tekoče metodološke spremembe in njegova potrditev, vključno z izvajanjem novih navodil (BPM6 in BD4) in klasifikacijo gospodarskih dejavnosti NACE rev. 2;

– razpravljanje o razvojnih dogodkih, povezanih z Uredbo (ES) št. 2560/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. decembra 2001 o čezmejnih plačilih v eurih[14], ki je uvedla spremembe pragov za statistično poročanje bank in s tem sprožila velike spremembe v sistemih zbiranja podatkov o plačilni bilanci številnih držav članic.

[14] UL L 344, 28.12.2001, str. 13.

Graf 1: Zadovoljstvo članov Odbora PB glede opredelitve nalog Odbora (1–5, 1 povsem nezadovoljen, 5 zelo zadovoljen)

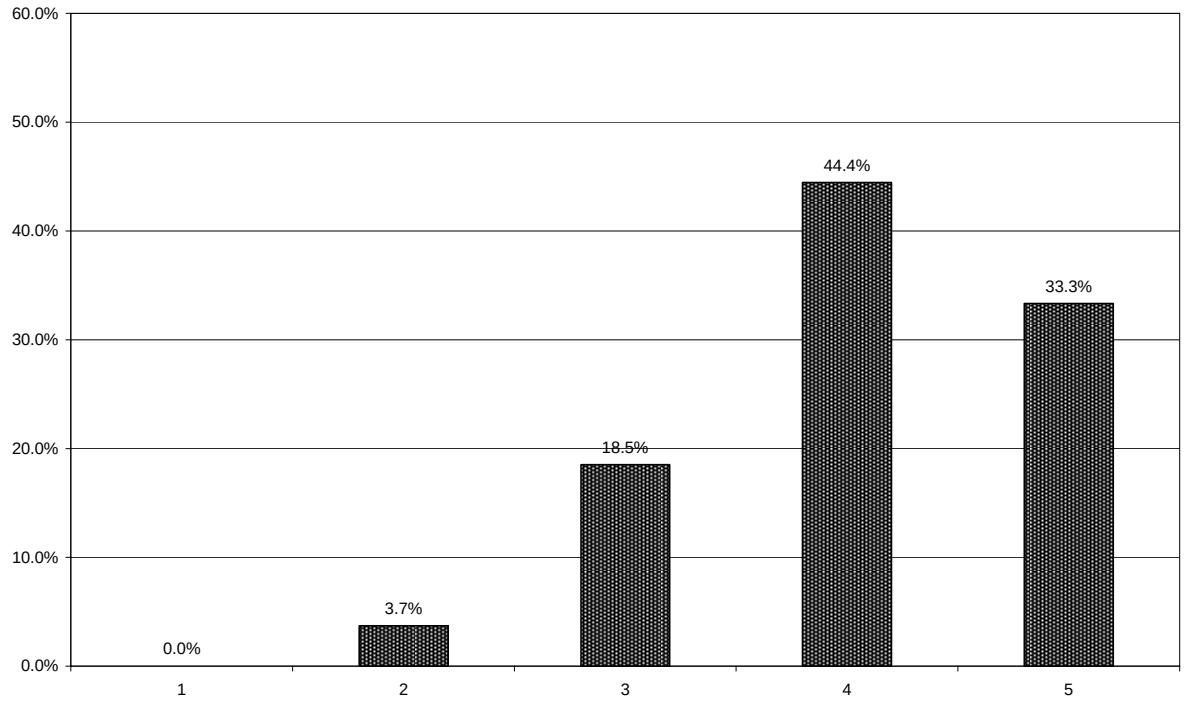

9. SKLEPNE UGOTOVITVE

Začetek veljavnosti Uredbe (ES) št. 184/2005 je pripomogel k uskladitvi statistike plačilne bilance po vsej EU in povečal razpoložljivost podatkov za uporabnike. Uredba (ES) št. 184/2005 zagotavlja tudi pravno podlago za pripravo nacionalnih statističnih programov. Odbor PB pozorno spremlja različne vrste kakovosti pridobljenih podatkov.

Glede na ugotovitve iz tega poročila bodo v naslednjih letih morda možne spremembe Uredbe (ES) št. 184/2005 v zvezi s težavami, ugotovljenimi v postopku pregleda:

- posodobitev zahtev za podatke v skladu z novimi mednarodnimi standardi;
- uskladitev poročil o kakovosti z Eurostatovim pristopom h kakovosti in z Uredbo (ES) št. 223/2009 s spremembo meril kakovosti;
- sprejetje izvedbenih ukrepov iz Uredbe (ES) št. 184/2005 s strani Komisije v skladu z novimi pravnimi možnostmi, uvedenimi s PDEU.

Poleg tega bi se za racionalizacijo in uskladitev zahtev za podatke z uporabo Eurostata kot središča dejavnosti lahko nadalje okrepilo sodelovanje z ECB (GD za statistiko) in drugimi mednarodnimi organizacijami, kot sta MDS in OECD.

Pred predložitvijo ustreznih predlogov bodo upoštevane razprave v okviru Odbora PB in njegovo mnenje.